

DIFERENCIACE PŘÍRODNÍCH PODMÍNEK, POROSTNÍ POMĚRY A FUNKČNÍ ZAMĚŘENÍ JAKO ZÁKLAD LESNICKÉHO MANAGEMENTU

Petr Dujka^{1,2}, Pavel Gryga¹

¹Národní lesnický institut, odbor Kroměříž, Náměstí míru 498/4, Kroměříž 767 01, Česká republika

²Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie, Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 3, Brno 613 00, Česká republika

DOI: <https://doi.org/10.11118/978-80-7701-096-2-0005>

Abstrakt

Oblastní plány rozvoje lesů (OPRL) představují klíčový nástroj státní lesnické politiky České republiky, založený na specifickém přístupu lesnického managementu podmíněného přírodní rozmanitostí naší krajiny. Příspěvek prezentuje tuto diferenciaci na příkladu srovnání dvou přírodních lesních oblastí (PLO) – PLO 29 Nízký Jeseník a PLO 41 Hostýnskovsetínské vrchy a Javorníky. Srovnání zahrnuje tři analytické roviny: zastoupení lesních vegetačních stupňů a edafických kategorií jako vyjádření stanovištního potenciálu, historický vývoj a současnou strukturu dřevinné skladby a kategorizaci lesů reflektující jejich funkční využití. Výsledky analytické části OPRL ukazují, že přes určité podobnosti existují mezi oblastmi výrazné rozdíly – v geologickém složení a navazující trofnosti půd, potenciálu lesních společenstev, historickém trendu proměny druhové skladby i ve funkčním zařazení lesů vyjádřeném jejich kategorizací. Tyto rozdíly dokládají nezbytnost regionálně diferencovaného přístupu k lesnickému plánování a managementu, zejména v kontextu probíhající klimatické změny.

Klíčová slova: přírodní lesní oblasti, lesní vegetační stupně, edafické kategorie, dřevinná skladba, kategorizace lesů, oblastní plány rozvoje lesů

Abstract

DIFFERENTIATION OF NATURAL CONDITIONS, FOREST STAND STRUCTURE, AND FUNCTIONAL OBJECTIVES AS THE ESSENTIAL FOR FOREST MANAGEMENT

Regional Forest Development Plans (RFDP) represent a key instrument of Czech state forest policy, based on a specific approach to forest management conditioned by the natural diversity of our landscape. This paper presents this differentiation using the example of two Nature Forest Areas (NFA) — NFA 29 Nízký Jeseník and NFA 41 Hostýn-Vsetín Highlands and Javorníky. The comparison covers three analytical dimensions: the representation of forest vegetation zones and edaphic categories as an expression of site potential, the historical development and current structure of tree species composition, and forest categorisation reflecting functional land use. The results of the analytical part of the RFDP show that despite certain similarities, there are significant differences between the areas — in geological composition and the related soil trophic status, the potential of forest communities, historical trends in species composition, and the functional classification of forests expressed through their categorisation. These differences demonstrate the necessity of a regionally differentiated approach to forest planning and management, particularly in the context of ongoing climate change.

Keywords: nature forest areas, forest vegetation zones, edaphic categories, tree species composition, forest categorisation, regional forest development plans

1. ROLE PŘÍRODNÍCH PODMÍNEK

Oblastní plány rozvoje lesů (OPRL) jsou za více než dvacet let své existence důležitou součástí koncepčního směřování lesního hospodářství v České republice. Od prvotní myšlenky až po ukončení druhého cyklu v letošním roce došlo jak k rozvoji kvantity (v podobě množství podkladových dat), tak kvality datových vstupů. Na jejich sběru a vyhodnocení se podílejí desítky specialistů napříč Českou republikou, proto bychom se v tomto příspěvku chtěli zaměřit specificky na práci specialistů lesnické typologie. Jejich činnost úzce souvisí s tím, proč se v naší republice neuplatňuje pouze jedna politika regionálního rozvoje lesů. Naši předchůdci, „otcové zakladatelé“ této disciplíny, položili základy k dodnes užívanému (a od loňského roku i zákonem ukotvenému) systému typologie lesů, který na celorepublikové úrovni využívá 41 geografických rámců – přírodních lesních oblastí (PLO). Základní myšlenka, která formovala úsilí po co nejvhodnější regionální rajonizaci, spočívala v rozdělení území především v závislosti na přírodních podmínkách (Simanov 2024). Přírodní lesní oblasti jako území s podobnými geologickými, pedologickými a klimatickými vlastnostmi, se společným charakterem dřevinné skladby a intenzitou krajinného využívání (podrobněji k historii a vývoji PLO uvádí Dujka, Kusbach 2024).

Potřeba nastavení vhodného managementu našich lesů, zvláště v podmínkách probíhající klimatické změny, považujeme za klíčový okamžik pro jejich budoucnost. Ačkoliv OPRL poskytují pouze rámcová doporučení, která se stávají závaznými až po schválení lesních hospodářských plánů a osnov (LHP/O), je vždy třeba důkladná reflexe stanovištních podmínek. Díky tomu můžeme efektivněji upozornit jak na možná rizika pěstování lesa, tak zpětně vyhodnotit možné příčiny poškození lesa vlivem různých disturbancí. V našem příspěvku chceme na příkladu dvou PLO podrobněji ukázat diferenciaci přírodních podmínek („na čem les roste?“), dřevinnou skladbu a její trendy („jaký les roste?“) a funkční zaměření („jakému účelu les slouží?“).

2. PRINCIP REGIONÁLNÍHO VYMEZENÍ

Předpoklad regionálního dělení, zejména na Moravě, je primárně dán odlišnými geologickými a geomorfologickými poměry soustavy Českého masivu a Karpat (Bína, Demek 2012). Střední a vyšší polohy Nízkého Jeseníku tvoří hlubinné vyvřeliny a metamorfity, zatímco Západní Beskydy a Slovensko-moravské Karpaty utvářejí paleogenní flyšové sedimenty s místy rytmickým střídáním zpevněných sedimentů (podrobněji v dokumentacích OPRL; ÚHÚL 2021, 2024). Také hluboce zaříznutá údolí Moravice a Odry se strmými svahy a skalními výchozy kontrastují s obléjšími tvary Hostýnsko-vsetínské hornatiny a Javorníků (Obr. 1, 2). A zatímco krajina Nízkého Jeseníku v mnohém připomíná Českomoravskou vrchovinu s mírně sklonitými svahy, v krajině etnografického regionu Valašska nalezneme kromě říčních niv převážně svažité terény a jen místy ploché hřebeny, využívané v minulosti pastevci jako polany.

Geologické podloží v kombinaci s klimatickým gradientem podmiňuje charakter půdy a půdotvorné procesy. Chemismus zvětrávaných hornin v kombinaci s teplotami, srážkami a expozicí utvářejí specifické ekologické niky pro přirozený výskyt bylin, dřevin, ale i živočichů. Množství dostupných živin, charakter vodního režimu i přítomnost exponovaných (vysoce svažitých) stanovišť se odráží nejen v prostorové podobě potenciálně přirozených ekosystémů, ale pro lesní hospodáře i v bonitě dřevin in situ. Samostatnou kapitolou jsou také významné regionální populace dřevin. Pro příklad uveďme tzv. jesenický modřín na Bruntálsku (Prach et al. 2023) a na skalnatých výchozech a výrazně skeletných půdách Hostýnských vrchů ekotyp borovice lesní, známé také jako tzv. malenovické borovice (Dujka 2024).

Všechny zmíněné skutečnosti jsou důležité pro vymezení podrobnějšího regionálního členění, které v našem příkladu reprezentují PLO 29 – Nízký Jeseník a PLO 41 – Hostýnskovsetínské vrchy a Javorníky. Odlišnosti nalezneme také v lesnatosti, tj. podílu plochy lesa vzhledem k rozloze oblasti. PLO 41 s lesnatostí 56,4 % převyšuje PLO 29 (38,7 %), a to i přes její přibližně dvojnásobnou výměru (ÚHÚL 2021, 2024). Významným, avšak často nedoceněným faktorem, je i vliv a intenzita lidské činnosti utvářející specifický krajinný ráz společně s charakteristickou dřevinnou skladbou, kterou člověk dlouhodobě

Obr. 1: Údolí řeky Moravice reprezentuje podobu svažitých hluboce zaříznutých terénních tvarů Nízkého Jeseníku (foto: Vladimír Dujka, 2017)

Obr. 2: Široké údolí Vsetínské Bečvy odděluje geomorfologický celek Vsetínských vrchů (v pozadí) a Javorníků (v popředí). Mozaika luk, pastvin a lesů je dodnes typickým prvkem etnografického regionu Valašska (foto: Petr Dujka, 2022).

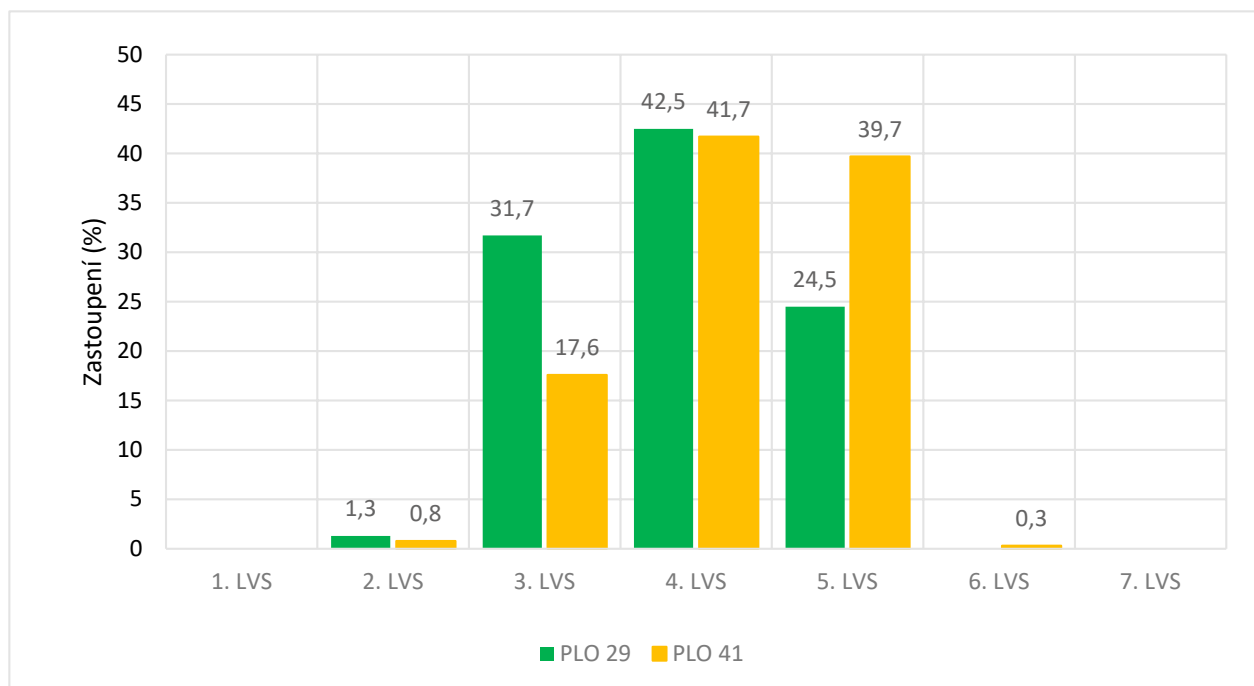
ovlivňoval a také cíleně vytvářel. Zde nastupuje role specialistů lesnické typologie, kteří uvedené faktory během terénního šetření pečlivě analyzují a zařazují zjištěné údaje do předem definovaných klasifikačních jednotek: lesních typů (LT) a souborů lesních typů (SLT).

3. ANALÝZA STANOVIŠTNÍHO POTENCIÁLU

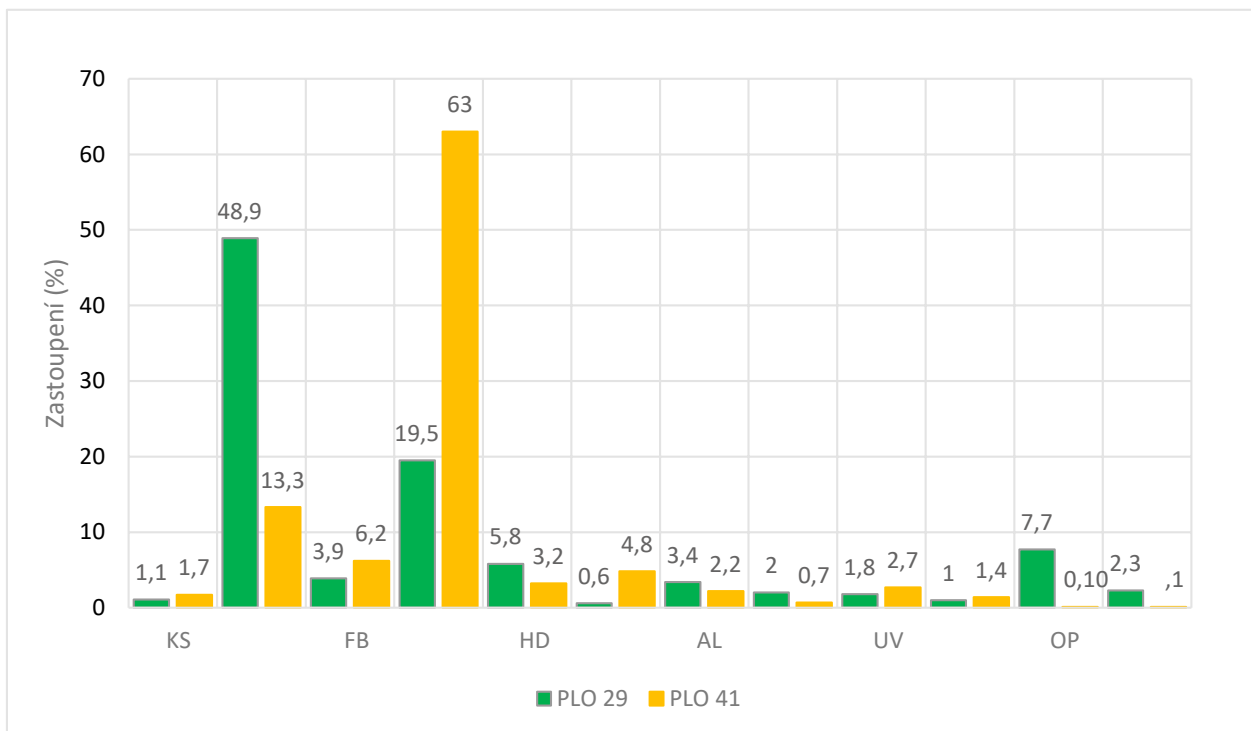
Pozemky určené k plnění funkce lesa jsou při terénním šetření specialisty lesnické typologie klasifikovány s ohledem na měnící se výškové a expoziční klima (lesní vegetační stupně) a charakteristiku půdy (edafické kategorie). Lesní vegetační stupně (LVS) představují nadstavbové jednotky typologického systému lesů, které jsou potenciálem převažujícího lesního ekosystému na tzv. zonálních stanovištích (Dujka, Kusbach 2022). Edafické kategorie naproti tomu člení lesní půdu podle množství živin (trofnosti), skeletu nebo přítomnosti/absence vody (Průša 2001).

Podíváme-li se podrobněji na zastoupení „vertikálních rámců“ v PLO 29 a 41, shledáme téměř shodný podíl stanovišť 4. (bukového) LVS. Ten reprezentuje klimaticky vhodná stanoviště pro společenstvo čistých bučin s příměsí dalších dřevin do 10 % (zejména dubu na přechodu k 3. LVS a javoru klenu a/ nebo jedle bělokore na přechodu k 5. LVS). Potenciál dubových bučin (3. LVS) je výrazně vyšší v PLO 29, zatímco opačný trend zjišťujeme u jedlových bučin (5. LVS). Poměrně vyrovnané je okrajové zastoupení 2. (bukodubového) LVS. Horní hranice rozpětí nadmořských výšek, které v případě PLO 41 mírně přesahuje tisíc metrů nad mořem (kóta Vysoký, 1024 m n. m.), indikuje také stanoviště 6. (smrkobukového) LVS. Porovnání je také patrné z Obr. 3. (ÚHÚL 2021, 2024). Rozdíly vertikální stratifikace v podobě LVS, který bychom mohli zjednodušeně chápat jako rozdíl intervalů nadmořských výšek (nikoliv však s ostrou, ale spíše difúzní hranicí) nespočívá jen v sumárních rozdílech teplot a srážkových úhrnů.

Rozdíly nalezneme také v zastoupení zonálních, nebo také “vůdčích” edafických kategorií. V PLO 29 představují největší podíl svěží, na množství živin středně bohatá stanoviště (48,9 %). Na živiny bohatá stanoviště edafické kategorie B představují pětinu všech stanovišť (19,5 %). V PLO 41 je situace opačná – majoritní zastoupení bohatých stanovišť (63 %) a výrazně nižší zastoupení stanovišť středně

Obr. 3: Procentuální podíl edafických kategorií v lesích PLO 29 a 41. K – kyselá, S – svěží, F – svěží kamenitá, B – bohatá, H – hlinitá, D – obohacená, A – obohacená kamenitá, L – lužní, U – úžlabní, V – vlhká, O – oglejená svěží, P – oglejená kyselá (zdroj: ÚHÚL 2021, 2024; zahrnuty nejsou edafické kategorie s podílem méně než 1 % u obou porovnávaných PLO).

Obr. 4: Procentuální podíl edafických kategorií v lesích PLO 29 a 41. K – kyselá, S – svěží, F – svěží kamenitá, B – bohatá, H – hlinitá, D – obohacená, A – obohacená kamenitá, L – lužní, U – úžlabní, V – vlhká, O – oglejená svěží, P – oglejená kyselá (zdroj: ÚHÚL 2021, 2024; zahrnuty nejsou edafické kategorie s podílem méně než 1 % u obou porovnávaných PLO).

bohatých – svěžích (13,3 %). Podíly ostatních edafických kategorií nevykazují výraznější odlišnosti. Prakticky se jedná o velmi podobná stanoviště, jejichž přítomnost je podmíněna buď přítomností vodotečí (edafické kategorie L, U a V), nebo půdou obohacenou příznivou akumulací organické hmoty (edafické kategorie D, A). Rozdíl v geomorfologii obou oblastí se projevuje také v podílu oglejených (O) a oglejených kyselých (P) edafických kategorií. Ačkoliv jejich podíl v PLO 29 je pouze 10 %, v PLO 41 stanoviště s hydrickým režimem, podmiňujícím tvorbu pseudoglejových půd, nedosahuje ani poloviny procenta. PLO 29 s charakterem plochých náhorních rovin v kombinaci s nepropustným podložím přispívají k trvalejší akumulaci vody v půdním profilu, která se, v závislosti na srážkových úhrnech dostává střídavě k půdnímu povrchu, nebo naopak hlouběji k půdotvornému substrátu.

4. DŘEVINNÁ SKLADBA A JEJÍ TRENDY

Důležitým, navazujícím analytickým krokem jsou údaje o zastoupení a rozšíření dřevin (viz Tab. 1). Společným rysem obou oblastí byla v posledních 15–20 letech převaha jehličnatých dřevin nad listnáči – v obou případech také z jehličnanů dominoval smrk ztepilý (47,7 % v PLO 29 a 58 % v PLO 41). Z listnáčů byl v obou oblastech nejvíce zastoupený buk lesní (16,0 % v PLO 29 a 19,7 % v PLO 41). Jehličnaté dřeviny jsou nejvíce zastoupeny na v pořadí třetím místě, v PLO 29 modřín opadavý (6,1 %), zatímco v PLO 41 jedle bělokorá (4,6 %). To patrně souvisí jak s populací sudetského modřínu v Nízkém Jeseníku, tak s příznivými vlhkostními poměry ve vyšších nadmořských výškách vyšších poloh Hostýnských a Vsetínských vrch, stejně jako Javorníků. Za zmínku stojí ještě 5% podíl borovice lesní na druhové skladbě lesů PLO 29, v PLO 41 je však výrazněji omezena přechodem nížních a středních poloh na hlinitopísčité půdách. Další dřeviny v obou oblastech samostatně nepřekročily hranici pěti-procentního zastoupení (podrobněji viz ÚHÚL 2021, 2024; Analýza stavu a vývoje). Přestože ostatní dřeviny mají marginální zastoupení, relativně vysoký podíl listnáčů v obou oblastech vytváří příležitost pro postupný přechod k druhově pestřejším porostům (Tab. 1).

Tab. 1: Rámcový přehled zatupení dřevin v PLO 29 a 41

Dřevina	Zastoupení (%) v PLO 29 (rok 2020)	Zastoupení (%) v PLO 41 (rok 2015)
Smrk ztepilý (<i>Picea abies</i>)	47,7	58,0
Jedle bělokora (<i>Abies alba</i>)	2,5	4,6
Modřín opadavý (<i>Larix decidua</i>)	6,1	1,9
Borovice lesní (<i>Pinus sylvestris</i>)	5,0	3,5
Ostatní jehličnaté celkem	0,3	0,2
Duby (<i>Quercus</i> sp.)	4,4	3,2
Buk lesní (<i>Fagus sylvatica</i>)	16,0	19,7
Ostatní listnaté celkem	15,9	7,8

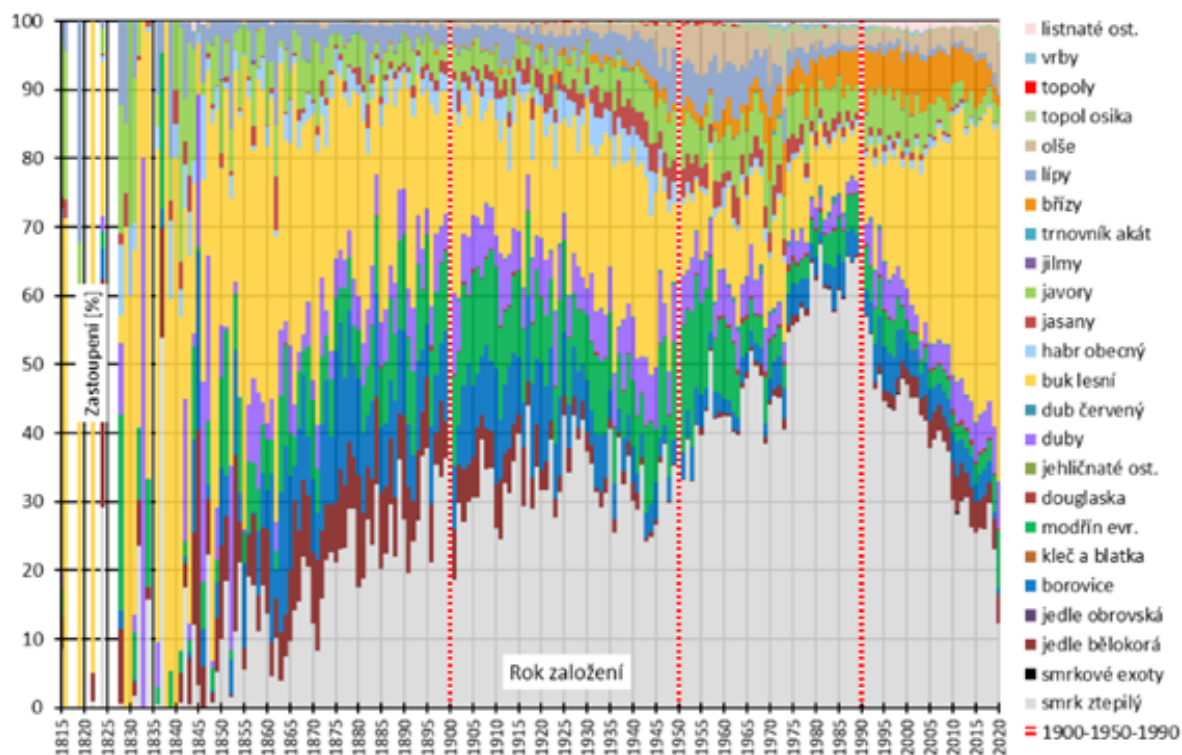
Přirozenost dřevinné skladby, jinými slovy míra shody mezi stávající a potenciální dřevinnou skladbou, je podle druhého cyklu Národní inventarizace lesů (2011–2015) mírně vyšší u PLO 41 (odhad $36,1 \pm 4,3\%$), nicméně se zdaleka nejedná o výrazný rozdíl (pro PLO 29 je odhad $28,9 \pm 3,3\%$). Můžeme konstatovat, že přibližně třetina lesů obou oblastí má aktuální dřevinnou skladbu, která odpovídá stanovištnímu potenciálu (Kučera, Adolt 2019).

Absolutní čísla, ani relativní procentuální srovnání nám však sami o sobě neobjasňují dlouhodobé trendy. Ty však můžeme sledovat s ohledem na dlouhodobý vývoj dřevinné skladby v obou oblastech. Můžeme jej však podrobněji sledovat např. podle procentuálního zastoupení dřevin podle roku založení porostu (Obr. 5 a 6).

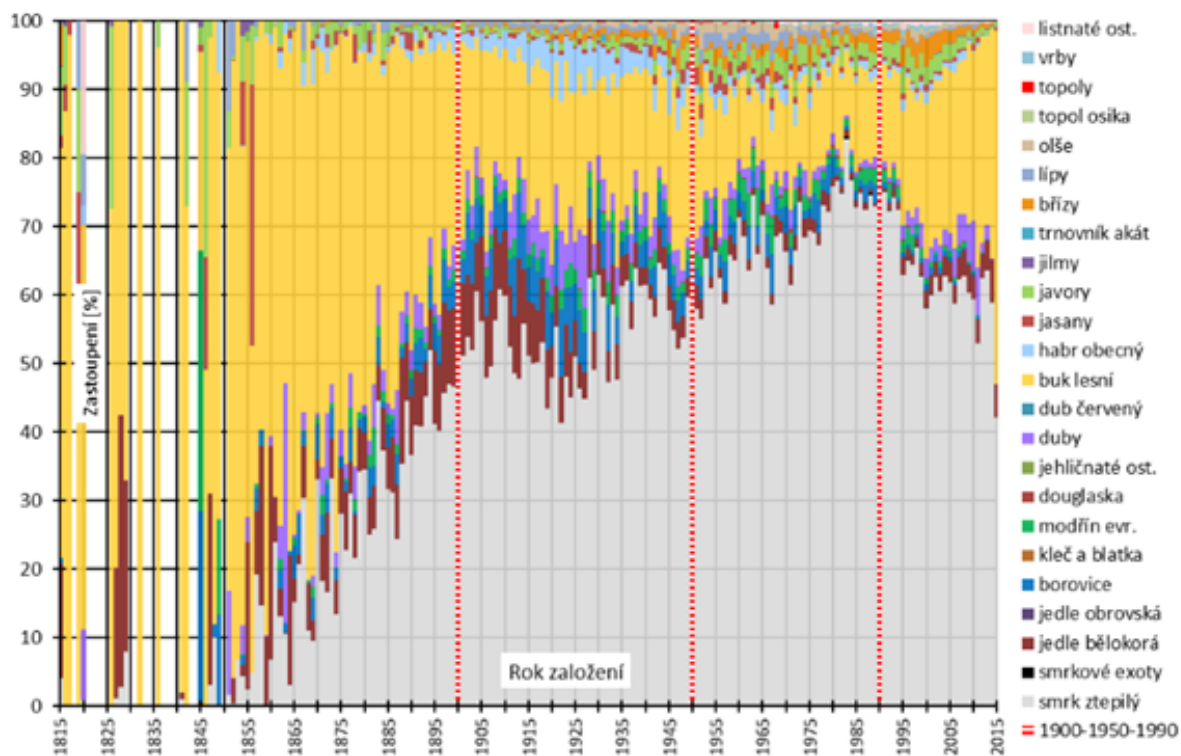
Údaje o historii lesů obsahují řadu zmínek o dřevinné skladbě a hospodářských postupech v minulosti. Jejich kvantifikace však v současné době neumožňuje shromáždění dostatečně objektivních informací o vývoji lesů ve striktně vymezených hranicích PLO, ačkoliv tento potenciál při současném rozvoji historical GIS (hGIS) jistě mají (Dujka 2025). Rozbor dlouhodobého trendu vývoje dřevinné skladby je nyní založen na více či méně spolehlivém údaji o věku dle LHP/O, avšak poskytuje důležitou odpověď na otázku „jak vypadal les minulosti?“. Nepřímo tak můžeme sledovat vliv našich předchůdců i na současný stav lesa. Dědictví, které nám zanechali, a které máme „s péčí řádného hospodáře“ dále rozvíjet. I přes relativní odlehlost mimo staré sídelní oblasti nížin docházelo k proměně dřevinné skladby obou oblastí rozdílně.

Odlišné znaky vykazuje zastoupení dvou nejvíce zastoupených dřevin v obou oblastech. V PLO 29 byl podíl smrku a buku na obnově lesa v 70. letech 19. století víceméně vyrovnaný, k tvorbě lesních porostů v té době významně přispívala jedle, borovice, modřín a duby. V PLO 41 ve stejné době začínáme sledovat nastupující progresivní trend v podílu smrku na úkor buku, jehož zastoupení se do roku 1900 snižovalo. Pestrost druhové skladby byla zřejmě nižší, navíc docházelo k významnému úbytku kdysi významně zastoupené jedle. Rozdíl vidíme i do roku 1950, kdy se podíl smrku v PLO 29 relativně stabilizoval, zatímco v PLO 41 dále narůstal. Pomyslná kulminace smrku nastala v obou případech během éry socialistického hospodaření, zejména v 70. a 80. letech. Po roce 1990 naopak jeho podíl na obnově v obou oblastech klesá, nejvýrazněji opět ve prospěch buku. Je však třeba zdůraznit, že představený přístup není reflexí podílu dřevin v aktuální dřevinné skladbě, ale prostředkem pro porozumění měnící se účasti dřevin v posledních cca dvou stech letech. Méně přesné jsou údaje do roku 1850, neboť současný malý podíl přestárých porostů nepodává objektivní trend.

Dostáváme se do současnosti a do procesu nastavení nové, nejlépe dlouhodobé pěstební (ale i ochranné) politiky managementu našich lesů. Návrh vhodných pěstebních opatření pro obě zmíněné PLO pak nalezneme v syntetické části OPRL. Stanovištní průzkum je nutné doplnit nejen údaji o zastoupení dřevin, ale připojit i třetí složku – funkční zaměření lesů.

Obr. 5: Dřevinná skladba PLO 29 dle roku založení porostu (zdroj: ÚHÚL 2024)

Obr. 6: Dřevinná skladba PLO 41 dle roku založení porostu (zdroj: ÚHÚL 2021)

5. FUNKČNÍ ZAMĚŘENÍ LESŮ

Zaměřme se však na třetí pohled – k čemu les slouží. Kategorizace lesa (Tab. 2) v české legislativě slouží k rozdělení lesů podle své převládající funkce. Ta se, mimo jiné aspekty, opírá i o stanovištní klasifikaci. Hospodářské lesy představují plošně nejvýznamnější kategorii. (přehled v Tab. 2). V PLO 29 se nachází 76,2 % hospodářských lesů, v PLO 41 podstatně více – 96,0 %. Ochranné lesy mají pouze marginální podíl, přičemž v obou případech se jedná o lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (PLO 29 – 0,3 %, PLO 41 – 0,1 %). Zbývající podíl zaujímají lesy zvláštního určení. Pomineme-li subkategorie, které přímo nesouvisí se stanovištní podstatou obou oblastí (např. lesy příměstské a se zvýšenou rekreační funkcí nebo lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce), o rozdílech obou oblastí vypovídá např. zastoupení lesů se zvýšenou funkcí půdoochranou, vodoochranou, klimatickou nebo krajinnou. PLO 29 s procentuálním podílem 2,3 % (2342 ha) oproti 0,3 % (199 ha) v PLO 41. To poukazuje na vyšší zastoupení exponovaných stanovišť v Nízkém Jeseníku a podtrhuje zásadní vliv tamních lesů na stabilitu krajiny. Naproti tomu, území se zachovalými lesním společenstvy (a víceméně přirozenou dřevinnou skladbou) a/nebo s charakteristickým krajinným rázem byly důvodem pro vyhlášení velkoplošných a maloplošných zvláště chráněných území. V případě PLO 41 se jedná zejména o I. zónu CHKO Beskydy, která společně s přírodními rezervacemi a přírodními památkami tvoří 1,8 % (1279 ha) lesů. Naproti tomu podíl v PLO 29 (0,4 %, tj. 290 ha) poukazuje více na maloplošné „ostrůvky“ přírodě blízkých společenstev vyžadujících intenzivní ochranu, a tedy k tomu zvlášť uzpůsobený management.

Tab. 2: Srovnání podílů kategorií a subkategorií lesů v PLO 29 a 41

Kategorie	Subkategorie	Podíl v PLO 29 (%)	Podíl v PLO 41 (%)
Lesy hospodářské	V rámci porostní půdy	76,2	96,0
Lesy ochranné	Lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích	0,3	0,1
	Vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech	0,0	0,0
	Lesy v klečovém lesním vegetačním stupni	0,0	0,0
Lesy zvláštního určení	Lesy v ochranných pásmech vodních zdrojů I. stupně (PHO 1 a OPVZ I.)	0,7	0,3
	Lesy v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod	0,5	0,1
	Lesy na území národních parků a národních přírodních rezervací	0,1	0,1
	Lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a přírodních památkách	0,3	1,8
	Lesy lázeňské	0,1	0,0
	Lesy příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí	1,3	(+)
	Lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce	0,0	0,0
	Lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinnou	2,3	0,3
	Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti	1,7	0,9
	Lesy v uznaných oborách a samostatných bažantnících	0,2	0,2
	Lesy, v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření	16,2	0,2

Významný podíl lesů významných pro obranu státu (16,2 %) v podobě vojenského újezdu Libavá v PLO 29 reprezentuje subkategorii lesů zvláštního určení, v nichž jiný veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření. Velkou roli v této oblasti hrají také ochranná pásma vodních zdrojů (0,7 %), především vodárenská nádrž Kružberk a Slezská Harta. Také zdroje přírodních léčivých a stolních minerálních vod (0,5 %) v podobě pramene Ondrášovky poblíž Moravského Berouna, lázeňské lesy v okolí Klimkovic (0,1 %) i příměstské a rekreační lesy v zázemí ostravské aglomerace odlišují funkční zaměření hospodářského managementu. Ačkoliv některé subkategorie nemají velký procentuální podíl, jejich úloha je velmi důležitá. Zdůrazňuje nám nutnost dívat se na oba regiony v odlišné lesohospodářské perspektivě.

6. ZÁVĚR

Stanovištní průzkum poskytuje informace o ekologickém a růstovém (produkčním) potenciálu lesa, zatímco informace o dřevinné kompozici (minulé i současné) nás mohou vést k zamyšlení nad budoucím managementem. Základem pro aplikační část OPRL, jednak v podobě kategorizace lesa, tak RSH, jsou zmíněné analytické přístupy k hodnocení stanovištního potenciálu PLO. Informace obsažené ve všeobecné a analytické části OPRL mohou, podobně jako na uvedeném příkladu srovnání PLO 29 a 41, poukázat na podobnost, a/nebo rozdílnost přírodních podmínek a podle toho navrhnout v dalších krocích optimální pěstebně technická opatření. Obě části jsou podkladem pro navazující syntetickou část, obsahující agregaci základních lesnicko-typologických jednotek do cílových hospodářských souborů (CHS), stejně jako agregaci dřevinné skladby do porostních typů. Jejich kombinace pak umožňuje tvorbu RSH, o čemž pojednává navazující příspěvek v tomto sborníku (viz Křístek, Hubený).

Diferenciace přírodních podmínek představuje základní předpoklad pro nastavení účinného lesnického managementu. Na příkladu PLO 29 a 41 bylo ukázáno, jak odlišné geomorfologické, geologické, půdní a klimatické poměry formují nejen stanovištní potenciál pro druhovou skladbu, ale prostřednictvím kategorizace lesů i jejich funkční využití ve vztahu ke společnosti a krajině. Zatímco obě oblasti sdílejí dominanci hospodářských lesů s významným zastoupením smrku a buku v aktuální dřevinné skladbě, výrazněji se liší i v geologické stavbě, trofnosti půd nebo přítomnosti oglejených stanovišť. Dále také potenciál lesních společenstev, vyjádřený lesními vegetačními stupni, i historický trend proměny dřevinné skladby. Tyto poznatky, systematicky zpracované v obou částech OPRL (všeobecné a analytické), jsou nezbytným podkladem pro tvorbu hospodářských souborů a rámcových směrnic hospodaření. V době probíhající klimatické změny a rostoucích nároků na ekosystémové služby lesa nabývá regionálně diferencovaný přístup k lesnickému plánování na stále větším významu.

POUŽITÁ LITERATURA

- BÍNA, Jan, DEMEK, Jaromír. 2012. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.
- DUJKA, Petr, KUSBACH, Antonín. 2024. Geographical forest zonation: Perspectives, history and use. *Journal of Forest Science*. 70(7), 335–352. ISSN 1212-4834. <https://doi.org/10.17221/5/2024-JFS>
- DUJKA, Petr. 2024. *Malenovická borovice: regionální populace borovice lesní (Pinus sylvestris L.)*. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů.
- DUJKA, Petr. 2025. Co vše (ne)víme o našich lesích? *Lesnická práce*. 104(3), 33–35.
- KUČERA, Miloš, ADOLT, Radim. (eds.) 2019. *Národní inventarizace lesů v České republice – výsledky druhého cyklu 2011–2015*. Vydání první. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. ISBN 978-80-88184-23-2.
- PRACH, Martin, BEDNÁŘ, Pavel, FÉR, Tomáš. 2023. Je modřín opadavý v Nízkém Jeseníku opravdu jesenícký? Pohled molekulárních metod. *Zprávy lesnického výzkumu*. 68(4), 206–216. ISSN 0322-9688. <https://doi.org/10.59269/zlv/2023/4/708>
- PRŮŠA, Eduard. 2001. *Pěstování lesů na typologických základech*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce. ISBN 80-86386-21-0.

- SIMANOV, Vladimír, 2024. Přírodě blízké nebo vzdálené lesní hospodářství a bezzásahové zóny? *Lesnická práce*. 103(10), 46–48. ISSN 0322-9254.
- ÚHÚL (ÚSTAV PRO HOSPODÁŘSKOU ÚPRAVU LESŮ BRANDÝS NAD LABEM). 2021. *Oblastní plán rozvoje lesů: Přírodní lesní oblast č. 41 – Hostýnskovsetínské vrchy a Javorníky*. Brandýs nad Labem: ÚHÚL, pobočka Kroměříž. (Všeobecné údaje, Analýza stavu a vývoje)
- ÚHÚL (ÚSTAV PRO HOSPODÁŘSKOU ÚPRAVU LESŮ BRANDÝS NAD LABEM), 2024. *Oblastní plán rozvoje lesů: Přírodní lesní oblast č. 29 – Nízký Jeseník*. Brandýs nad Labem: ÚHÚL, pobočka Frýdek-Místek. (Všeobecné údaje, Analýza stavu a vývoje).

Kontakty | Contact Information

Ing. Petr Dujka, Ph.D.: email: Petr.dujka@nli.gov.cz., <https://orcid.org/0009-0002-1076-4285>